

Katedra: Religionistiky
Akademický rok: 2016/2017

Posudek oponenta bakalářské práce

Pro: Lucie Zajíčková
Studijní program: Filosofie
Studijní obor: Religionistika
Název tématu: **Psychologie C. G. Junga a křesťanská theologie**

V předložené práci se studentka snaží představit stručně osobnost C. G. Junga a jeho analytickou psychologii (kap. 1., s. 10-21). Ve druhé kapitole (s. 25-36) studentka představuje tři theologická témata (1. gnóze a křesťanství, 2. jednota protikladů a 3. imanence a transcendence), která autorka vyhodnotila jako klíčová v diskusi (polemice) s křesťanskými theology. Zmíněné diskusi se autorka věnuje ve zbylých částech práce (kap. 3. a 4., s. 37-56).

V předložené práci mohu ocenit především dvě věci. První, odvaha analyzovat dílo Carla Gustava Junga, které vyšlo v českém pouze jako výbor a je svojí povahou obtížně zpracovatelné, protože Jung v mnohých svých pojednáních nepostupuje systematickým způsobem. Doplňme, že na tento problém autorka výslovně poukazuje ve své práci. Za druhé, považuji za přínosné, že autorka neváhala napsat mail Anselmu Grünovi považovaného za duchovní autoritu v theologických kruzích, aby mohla zařadit jeho pohled na Junga do své analýzy.

K práci mám rovněž mnoho připomínek. Ve svém posudku se omezím na výtky nejdůležitější. Především, autorka na mnoha místech vůbec nepracuje se spisy C. G. Junga, ale opírá se o interpretaci pozdějších autorů, viz například kapitola 1.3 nazvaná Jungova analytická psychologie, kde bychom práci s jeho prameny mohli očekávat, je Jung citován pouze dvakrát! Podobně je tomu v dalších částech. Navíc, tam kde tvrdí, že myšlenka pochází od Junga, autorka se v odkazu na jeho souborné dílo neodkazuje, viz například citaci u „archetypu“ (s. 20), kde je v poznámce uvedeno HYDE, M., *Jung*, s. 172, což znamená, že nám autorka pravděpodobně předkládá zkrácenou citaci od Junga s Hydeovou interpretací Junga. Práci by jistě prospělo, kdyby autorka nejprve zmapovala vývoj interpretace Junga na vybraných tématech. K tomu je však potřeba dobře znát Jungovo dílo, což je u většiny citovaných autorů základní předpoklad.

S první námitkou úzce souvisí i námitka druhá. Pokud autorka nepracuje s Jungovým dílem vedle jeho interpretací, jak potom může odlišit názory Junga od názorů jeho pokračovatelů. Mnozí současní badatelé se shodují v názoru, že většina systematicky podaného myšlení, o kterém se domníváme, že pochází od Junga, pochází spíše od pozdějších autorů. Některá témata jsou u Junga velmi nejasně podaná a dokládá to dokonce Jung svými slovy, neboť byl svými současníky nařčen z toho, že popisuje Boha imanentním způsobem. Hovořil totiž o „Bohu jako o obrazu

Božím v lidské duši“ a svůj postoj hájil těmito slovy: „[...] nejsem idiot, abych si myslel, že obraz, který vidím v zrcadle, jsem já sám, skutečný a živý.“ (s. 36) Na základě toho se můžeme domnívat, že výrok „obraz Boha v lidské duši“ chápal transcendentním nikoli imanentním způsobem. Celý problém ale spočívá v tom, že u Junga je velmi obtížné porozumět, jak to tehdy vlastně myslel, poněvadž užívá shodný pojmový aparát jako theologové, přestože tvrdí, že pracuje v jiné vědecké disciplíně. Pozdější autoři, včetně Anselma Grüna, tyto rozpory vysvětlují stejným způsobem jako Jung. Autorka v tomto kontextu uvádí vysvětlení Anselma Grüna: „Transcendenci tedy nepopírá, pouze jako psycholog hovoří o psychologické reakci, kterou v člověku vyvolává. (Er verneit also die Transzendenz nicht. Nur als Psychologe spricht er über die psychologische Reaktion, die der Glaube im Menschen hervor ruft.)“ (překlad doc. Machálka, s. 46, něm. originál Příloha č. 2). Uvedený postoj souvisí s otázkou, zda-li se Jungovi daří hovořit o theologických tématech ne-theologickým jazykem. Dle mého přesvědčení tomu tak není, neboť Jung společně s křesťanskými theology sdílí předpoklad o tom, že Bůh při Stvoření vtiskl do každého stvoření (tedy i do člověka) *něco* božského (projevil svou vůli) a mnozí psychologové se domnívají, že právě *něco* je duše (psyché).

Z uvedeného příkladu, na kterém se pokouším vysvětlit problém spojený s bádáním o Jungovi, vyplývá, že se Jung setkával s nepochopením už u svých současníků, neboť ne vše co říkal a psal bylo srozumitelné nebo přijatelné, což také koresponduje s názorem Anselma Grüna: „Und seine Thesis ist dann letztlich eine theologische These, die man als Theologe aber so nicht akzeptieren kann.“ (srv. Příloha č. 2). Po jeho smrti se jednotliví badatelé mohli už jen domnívat, co slovním obratem „obraz Boha v lidské duši“ vlastně mohl myslet. Vzhledem k tomu, že uvedené místo pochází z jeho korespondence, pro další analýzu by bylo prospěšné uvést celý kontext v němž zmíněná věta zazněla, což autorka bohužel opominula. Proč? Dodejme, že uvedený příklad není u Junga ojedinělý.

Závěr: Přestože interpretace a výsledky práce Lucie Zajičkové jsou sporné, na předložené práci je vidět, že jí autorka věnovala mnoho času a úsilí. Dle mého názoru si studentka vybrala příliš obtížné téma, na němž by si mohla osvojit techniku odborné práce. Slabina celé práce spočívá na nesprávném rozlišení pramenů (tj. Jungova díla) od jeho pokračovatelů a proto jakékoliv další srovnávání s theologickými komentáři na Junga považují za metodologicky chybné. Přes výše uvedené zásadní nedostatky doporučuji práci k obhajobě a až po uspokojivé obhajobě ji navrhuji hodnotit jako *dobrou* (3).

V Praze 20. ledna 2017

Mgr. Štěpán Lisý, M. A., Th. D.